

KLAGANDE

[REDACTED]

Ombud: Mia von Wachenfelt
Passal
Skeppet Årans väg 19
426 71 Västra Frölunda

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Partille kommun
433 82 Partille

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 3 maj 2016 i mål nr 13621-15,
se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Med ändring av underinstansernas avgöranden bestämmer kammarrätten att [REDACTED] för perioden den 25 november 2015–30 november 2016 har rätt till personlig assistans under all vaken tid som inte infaller under dygnsvilan, till den del behovet inte tillgodoses på annat sätt.

Det ankommer på Vård- och omsorgsnämnden i Partille kommun att närmare beräkna det antal ytterligare timmar med personlig assistans som [REDACTED] har rätt till.

Kammarrätten avslår överklagandet i övrigt.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att hon beviljas personlig assistans i första hand med 88,3 timmar per vecka, i andra hand med 74,6 timmar per vecka, dvs. med undantag för väntetid under dygnsvilan, och i tredje hand i den omfattning som kammarrätten anser skälig. Hon anför följande.

Vid tiden för beslutet var hon fjorton år. Hennes funktionsnedsättningar medför dock att hon fungerar på ett litet barns nivå. Eftersom hon inte till någon del själv kan initiera eller genomföra någon aktivitet, är hon i alla vardagliga situationer hänvisad till sina föräldrar i en ålder då ungdomar klarar av det mesta i vardagen utan kontinuerligt vuxenstöd. Hon behöver tillsyn under all sin vakna tid bland annat för att hon saknar konsekvenstänkande och förmåga att ta initiativ till ens de basala behoven. I skolan lämnas hon aldrig ensam och det framgår även av läkarintyg att hon behöver tillsyn under dygnets alla timmar. Hennes behov av ständig tillsyn, som går långt utöver vad som kan anses falla inom ramen för ett normalt föräldraansvar, ska därför betraktas som i vart fall ett annat personligt behov. Hon har därför rätt till personlig assistans i första hand för all tid som hon inte vistas i skolan eller på korttids och i andra hand med undantag för väntetid under dygnsvilan då detta kan anses falla inom ramen för ett normalt föräldraansvar.

Vid bedömningen av hennes rätt till personlig assistans bör hon också med hänsyn till sin ålder beviljas ytterligare tid för kommunikation och fritidsaktiviteter. Hon bör därutöver beviljas tid för kommunikationsträning och tid för att kunna delta i enklare hushållssysslor. Dessutom har det i förvaltningsrätten skett en felräkning när det gäller den del där domstolen ansett att hon har rätt till ytterligare personlig assistans för hjälp vid måltider. Detta ska därför korrigeras på så sätt att hon beviljas ytterligare 30 minuter per vecka.

Vård- och omsorgsnämnden i Partille kommun anser att överklagandet ska avslås och anför följande. [REDACTED] rätt till personlig assistans har utökats till att omfatta 22,64 timmar per vecka i enlighet med förvaltningsrättens dom. Nämnden anser att [REDACTED] är tillförsäkrad goda levnadsvillkor genom personlig assistans i denna omfattning.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Vad målet gäller

Målet gäller frågan om [REDACTED] har rätt till ytterligare personlig assistans utöver den tid som underinstanserna redan beviljat för den period som nämndens beslut omfattar, dvs. den 25 november 2015–30 november 2016.

Omständigheterna i målet

Det är ostridigt att [REDACTED] har rätt till insatsen personlig assistans. Vård- och omsorgsnämnden har beviljat henne personlig assistans med totalt 19,84 timmar per vecka, varav 10,76 timmar för de grundläggande behoven personlig hygien, av- och påklädning samt kommunikation och 9,08 timmar för andra personliga behov. Förvaltningsrätten har sedan beviljat henne ytterligare 2 timmar och 48 minuter per vecka, varav 18 minuter för handtvätt, 2 timmar för hjälp vid måltider och 30 minuter för aktiv assistans under dygnsvilan.

[REDACTED] har i första hand yrkat personlig assistans för all vaken tid, med avdrag för tid på skola och korttids, samt för tid under hela dygnsvilan. [REDACTED] menar att hon har ett omfattande behov av tillsyn och stöttning i allt hon gör och att hon inte kan lämnas ensam.

Nämnden anger i sitt beslutsunderlag att det av utredningen framgår att [REDACTED] till följd av sina funktionsnedsättningar inte kan lämnas ensam samt att hon behöver tillsyn, hjälp, stöd och/eller instruktioner vid nästan samtliga situationer i vardagen. Nämnden har dock beviljat tid för tillsyn, motivations- och aktiveringsinsatser samt andra former av stöd såsom andra personliga behov i mycket begränsad omfattning. När det gäller resterande tid för hennes behov i dessa delar anser nämnden att behoven faktiskt redan blir tillgodosedda genom skolan, korttidsvistelse, korttidstillsyn samt rådande familjesamvaro.

Kammarrättens bedömning

I utredningen framkommer samstämmiga uppgifter från skolpersonal och läkare om att [REDACTED] till följd av sina funktionsnedsättningar inte kan lämnas ensam och att hon behöver tillsyn, aktiverings- och motiveringsinsatser samt andra former av stöd under i stort sett all sin vakna tid. Även nämnden ger uttryck för samma uppfattning.

Med hänsyn till det som framgår om [REDACTED] funktionsnedsättningar och det behov av stöd och hjälp som de medför anser kammarrätten att hon, i vart fall under den tidsperiod som är aktuell i målet, behöver tillsyn och andra former av stöd under all vaken tid. Utredningen ger inte stöd för att denna hjälp förutsätter ingående kunskaper om henne. Det är därför inte att betrakta som ett grundläggande behov. Hon har dock rätt till personlig assistans för dessa behov såsom andra personliga behov, om behoven inte tillgodoses på annat sätt (jfr RÅ 2010 ref. 17). Behoven tillgodoses på annat sätt t.ex. genom andra insatser från samhället som ges av personal knuten till barnomsorg, skola eller daglig verksamhet eller genom föräldrars ansvar för vårdnad och tillsyn enligt föräldrabalken (prop. 1995/96:146 s. 20).

██████████ var 14 år vid tiden för nämndens beslut. Det kan visserligen anses finnas ett visst behov av tillsyn för ungdomar i motsvarande ålder som inte är funktionshindrade, men det är då inte fråga om den typ av tillsyn, aktiverings- och motiveringsinsatser och andra former av stöd som ██████████ behöver under hela sin vakna tid. Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret eller det som nämnden benämner familjesamvaro bortse från någon del av den tid som krävs för att tillgodose ██████████ behov i dessa avseenden.

Mot denna bakgrund anser kammarrätten att ██████████ har rätt till personlig assistans under all vaken tid för sitt behov av tillsyn och annat stöd till den del behovet inte tillgodoses på annat sätt, dvs. genom andra samhällsinsatser. Behovet tillgodoses alltså på annat sätt genom redan beviljad personlig assistans dagtid samt under tid i skolan, korttidsvistelse samt korttidstillsyn.

██████████ har påtalat en felräkning i förvaltningsrätten när det gäller beräkningen av den ytterligare tid som domstolen beviljat henne för stöd i samband med måltider. Med hänsyn till kammarrättens bedömning av hennes rätt till personlig assistans för tillsyn och annat stöd föranleder den påtalade felräkningen inte någon vidare åtgärd.

När det gäller ██████████ uppgivna behov av hjälp i övriga delar anser kammarrätten att det inte framkommit skäl att bevilja ytterligare tid utöver den tid som redan beviljats av underinstanserna.

Sammanfattning

Kammarrätten anser att ██████████ under den period som nämndens beslut omfattar har rätt till personlig assistans för tillsyn och annat stöd under all vaken tid som inte infaller under dygnsvilan utan att denna tid begränsas med hänvisning till föräldraansvar eller s.k. familjesamvaro.

Detta gäller till den del behovet inte tillgodoses genom andra samhällsinsatser. Det ankommer på nämnden att med denna bedömning som utgångspunkt beräkna det antal ytterligare timmar med personlig assistans som [REDACTED] har rätt till och i vilken utsträckning hon ska beviljas tillkommande ekonomiskt stöd till kostnader för personlig assistans för den aktuella perioden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Raymond Grankvist

Marie-Louise Kraft

Ewa Mårdberg
referent

/Johan Åkesson

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avd. 3

DOM
2016-05-03
Meddelad i
GöteborgMål nr
13621-15**KLAGANDE**

[REDACTED]

Vårdnadshavare: [REDACTED] och [REDACTED]

Ombud: Mia von Wachenfelt
Passal AB
Skeppet Ärans väg 19
426 71 Västra Frölunda**MOTPART**Vård- och omsorgsnämnden i Partille kommun
433 82 Partille**ÖVERKLAGAT BESLUT**Vård- och omsorgsnämnden i Partille kommuns beslut den 25 november
2015**SAKEN**Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa
funktionshindrade, förkortad LSS**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten bifaller delvis överklagandet och förklarar att [REDACTED]
[REDACTED] har rätt till ytterligare personlig assistans om två timmar och 48
minuter per vecka.

Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 402761

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 53197 400 15 Göteborg	Sten Sturegatan 14	031 - 732 70 00 E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se	031 - 711 78 59	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Vård- och omsorgsnämnden i Partille kommun (nämnden) har delvis avslagit [REDACTED] ansökan om personlig assistans på så sätt att enbart 19,84 timmar per vecka beviljats, detta med den huvudsakliga motiveringen att [REDACTED] genom beviljade insatser tillgodoses goda levnadsvillkor.

YRKANDEN M.M.

[REDACTED] yrkar i första hand att hon beviljas personlig assistans om 88,3 timmar per vecka och i andra hand att hon beviljas assistans om 74,6 timmar per vecka. Hon anför i huvudsak följande.

Hon har behov av att tvätta händerna både innan och efter måltiderna vilket nämnden inte beaktat. Därutöver kladdar hon ofta med t.ex. lera och har behov av avtvättning vid fler tillfällen varje dag än endast i anslutning till måltider. I vart fall ska totalt två tillfällen per skoldag och fyra tillfällen per ledig dag beaktas. Behovet tar tre minuter per gång då händerna tvättas var för sig. Vad gäller kommunikation har en tonåring väsentligt mycket mer kontakt med andra personer än vad nämnden beaktat, i vart fall ska ytterligare en timme per vecka beaktas vilket medför en total tid om 25 minuter per dag. Hon har därutöver behov av att öva med sina kommunikationsbilder. Hennes yrkande i denna del om en timme och 45 minuter per vecka kan inte anses oskäligt.

Vad gäller måltider kan hon äta själv men behöver hjälp med allt runt måltiden. En tonåring kan som regel själv ta fram frukost, ordna mellanmål, värma lagad mat och ställa undan efter sig. Enbart den omständigheten att hennes mor måste vara hemma för att hjälpa henne utgör inte grund för att nämnden ska kunna avslå ansökan i denna del med hänvisning till familjesamvaro. För det fall en sådan argumentation godtas innebär detta att någon

tid för personlig assistans inte skulle kunna utgå överhuvudtaget. Det medför vidare en beroendeställning som, för barn i samma ålder, successivt upphör till förmån för ett mer självständigt liv. Under skoldagar ska 55 minuter beaktas för måltider och under lediga dagar en timme och 15 minuter. Familjesamvaro och korttidsvistelse fyller vidare inte hennes behov av rekreation utan drygt 12 timmar per vecka ska beaktas. Vad gäller andra sysslor är det viktigt att hon får träna på att hjälpa till hemma varför 30 minuter per vecka ska beaktas.

Vad gäller övriga situationer har hon behov av ständig tillsyn och stöttning. Hon har alltid någon vid sin sida och har behov av tillsyn under all vaken tid när hon inte är i skolan eller på korttids. Även om 14-åringar normalt sett inte kan lämnas helt ensamma under nätterna kan de lämnas ensamma under längre perioder nattetid. Det finns dock ingen möjlighet att lämna henne ensam alls vilket styrks av att personal hela tiden finns tillgänglig samt ser till henne upprepade gånger under nätterna. Hon kan bli otrygg och orolig om hon vaknar upp ensam. Vissa nätter sover hon utan att vakna medan hon andra nätter vaknar och är orolig eller sköter magen och således behöver hjälp med avtvättning och att bädda rent. I snitt ska 45 minuter per natt beviljas som aktiv assistans och resterande tid under nätterna anses som väntetid.

Sammantaget ska drygt 88 timmar per vecka beaktas. Drygt 74 timmar kan dock godtas om väntetid under nätterna inte beviljas.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Personer som anges i 1 § LSS har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9 samma lag, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor (7 § LSS).

En av de insatser som den i lagen angivna personkretsen kan vara berättigad till är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans (9 § 2 LSS).

Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som p.g.a. stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § LSS).

Av förarbetena till LSS framgår bl.a. följande. Assistansen ska vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär. Avgörande bör vara att den enskilde behöver personlig hjälp för att klara sin hygien, för att klä sig och klä av sig, för att inta måltider eller för att kommunicera med andra. Avsikten bör emellertid vara att assistansen därutöver också ska ges i andra situationer där den enskilde behöver kvalificerad hjälp och som ingår i det dagliga livet, t.ex. om personen behöver hjälp för att komma ut i samhället, för att studera, för

att delta i daglig verksamhet eller för att få eller behålla ett arbete (se prop. 1992/93:159 s. 64).

Utredningen i målet

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. [REDACTED] var vid tidpunkten för nämndens beslut 14 år gammal och bodde hos sin mor. Hon har diagnostiserats med måttlig kognitiv utvecklingsstörning, autism och grav skolios. Av läkarintyg framgår att hon nu troligen har en svår kognitiv utvecklingsstörning vilket dock inte är fastställt eftersom hon inte testats under de senaste åren. Det framgår vidare att hon har mycket svårt att förstå verbala instruktioner, inte kan uttrycka sig verbalt, är i behov av mycket struktur samt av ständig tillsyn då hon inte inser faror och således inte kan lämnas ensam. Därutöver kan hon få kraftiga vredesutbrott vid motgångar eller situationer där hon utsätts för krav. [REDACTED] går i skolan i snitt 6,5 timme per dag, fem dagar i veckan. Lärare på hennes skola uppger att hon behöver hjälp att välja, påbörja och genomföra aktiviteter. Hon är nyfiken och impulsiv och kan gå iväg på egen hand. Hon har sju olika lärare som arbetar enligt samma pedagogik där bl.a. kommunikationsbilder används. Hon blir arg och orolig om någon rutin runt henne blir fel eller om hon inte förberetts tillräckligt inför en aktivitet. Vidare uppmärksammar hon inte personal på om hon t.ex. behöver besöka en toalett. Hon förflyttar sig på egen hand men behöver en person som stöd.

[REDACTED] är beviljad korttidstillsyn efter skoltid samt under helgdagar. Hon är sedan tidigare beviljad korttidsvistelse om sex dygn per fyra veckorsperiod samt en vecka under sommaren men har nu ansökt om att minska denna omfattning till en helg per månad under tio månader per år.

Vad gäller de olika hjälpbehoven har nämnden gjort följande bedömning.

Personlig hygien: Avseende dusch beaktas 20 minuter per morgon och avseende bad åtta minuter per kväll då hon endast behöver hjälp efter badet med att torka sig. Skälig tid för insmörjning uppgår till fem minuter per vecka enligt yrkande. Tid för tandborstning beaktas med yrkade sju minuter per gång, två gånger per dag. Hår- och nagelvård beaktas med fem minuter per dag respektive yrkade 15 minuter per vecka. Skälig tid för handtvätt uppgår till två minuter de dagar hon går i skolan och fyra minuter de dagar hon är ledig, detta eftersom hon bl.a. duschar innan frukost, tvättar händerna i samband med toalettbesök och badar dagligen. Vad gäller toalettbesök beaktas yrkade fyra minuter per gång om i snitt 3,5 gång under skoldagar samt sex gånger per ledig dag. Någon tid beaktas inte för hjälp med korsett eftersom hon inte har någon sådan. Extra tid för torkning och rengöring i samband med olyckor beaktas enligt yrkade fem minuter om tre tillfällen per vecka. För torkning i samband med tarmtömning beaktas i snitt 3,5 minuter per dag eftersom avtorkningen följs av en dusch.

På- och avklädning: [REDACTED] kan hjälpa till i viss mån vid på- och avklädning med att exempelvis trä en tröja över huvudet och ta av sig byxorna. Eftersom tid för hjälp med korsett inte beaktas får skälig tid anses uppgå till sju minuter på morgonen och fyra minuter på kvällen. Därutöver behöver hon hjälp i snitt 3,5 gång per vecka med att byta om i samband med olycka. Då det enbart är underdelen som behöver bytas vid sådana tillfällen får ombytet anses gå snabbare än vanligt varför fyra minuter per gång beaktas. Avseende ytterkläder får yrkad tid om fem minuter, två gånger per dag, anses skälig.

Måltider: [REDACTED] kan äta själv men behöver t.ex. hjälp med att dela maten i mindre bitar. Det finns också ett tillsynsbehov då hon kan sluta äta. Behovet av att dela mat beaktas om totalt 7 minuter per dag medan behovet av tillsyn får anses tillgodosett genom att familjen förmodligen äter tillsammans.

Kommunikation: [REDACTED] får sitt behov av kommunikation tillgodosett under den tid hon är i hemmet, i skolan och på korttidshemmet. Det får anses skäligt att hon beviljas hjälp med kommunikation för tid därutöver med två timmar per vecka. Någon tid beaktas inte för övning av att använda kommunikationsbilder eftersom detta behov tillgodoses bl.a. genom att hon använder bilder under skoltid.

Aktiv tillsyn: [REDACTED] behov av tillsyn är inte av en sådan art att behovet är att anse som grundläggande. Tid för tillsyn vid bad beaktas dock om 22 minuter per bad. Vidare behöver hon stöd vid blåstömning varför två minuter per toalettbesök beaktas.

Övriga behov: [REDACTED] kan inte vara delaktig vid städning. Eftersom personlig assistans förutsätter att den enskilde är delaktig i momentet kan någon tid för städning inte beaktas. Behovet av hjälp med tvätt tillgodoses genom föräldraansvaret. Vad gäller rekreation tillgodoses behovet i viss mån av familjesamvaro då hon genomför aktiviteter med sin mor varje vecka och med sin far ett par timmar per månad. Därutöver får hon miljöombyte och social samvaro på t.ex. korttidsvistelsen och i skolan. Vidare har viss tid för rekreation redan beaktats i samband med behovet av hjälp vid kommunikation. Skälig tid för stöd vid aktiviteter och promenader därutöver uppgår till tre timmar per vecka. Vad gäller vårdbesök beaktas ingen tid eftersom sådant stöd omfattas av föräldraansvaret. Vad gäller väntetid under nätterna får hennes behov anses tillgodosett genom den hjälp hon beviljas under morgnarna, genom korttidsvistelse och genom familjesamvaro. Aktiv tid under nätterna beaktas i stort sett inte då det i utredningen finns olika uppgifter kring hjälpbehovets omfattning nattetid samt då behovet till stor del tillgodoses på nyss nämnda sätt. Tid för byte av lakan beaktas däremot med fem minuter per gång, tre dagar i veckan.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är i målet ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen enligt 1 § LSS och att hon är i behov av personlig assistans för att tillförsäkras goda levnadsvillkor. Frågan i målet är dock i vilken omfattning hon ska beviljas insatsen. Vid bedömningen av hjälpbehovet beaktas i huvudsak aktiva hjälpinsatser. De aktiviteter som den enskilde klarar av att utföra själv ska inte beaktas i beräkningen av tid.

[REDACTED] var vid tidpunkten för nämndens beslut 14 år gammal. Det kan då inte anses föreligga något föräldraansvar avseende hennes grundläggande behov. Vad gäller de hjälpbehov som är tvistiga i målet kan följande sägas.

Avseende handtvätt anser förvaltningsrätten att två tillfällen per skoldag och fyra tillfällen per ledig dag á två minuter är rimlig tidsåtgång. Ytterligare 18 minuter per vecka ska således beaktas i denna del.

Vad gäller måltider behöver en 14-åring normalt sett inte hjälp med att plocka fram frukost, mellanmål eller enklare kvällsmål. Personlig assistans för dessa behov ska därför utgå om yrkade tio minuter för frukost, fem minuter för mellanmål och tio minuter för kvällsmål. Lunch och middagar lagar dock som regel inte en 14-åring själv varför någon tid för sådan matlagning inte ska beaktas. [REDACTED] behöver däremot hjälp med att dela sin mat vilket en tonåring normalt sett inte har varför ett par minuter per middag samt per lunch under lediga dagar ska beaktas. Behovet av hjälp med måltider uppgår således uppskattningsvis till 30 minuter per dag vilket innebär att ytterligare två timmar per vecka ska beaktas.

Avseende kommunikation och rekreation anser förvaltningsrätten följande. [REDACTED] är i skolan i snitt 6,5 timme per dag och vistas därefter på

korttids tillsyn. Därutöver är hon beviljad korttidsvistelse. Med tanke på den tid hon spenderar på dessa ställen får de två timmar nämnden beaktat för att därutöver få hjälp med kommunikation anses rimlig. Dessa två timmar tillsammans med de tre timmar nämnden beaktat för aktiviteter utanför skoltid och korttids får anses tillgodose behovet av rekreation. Detta särskilt då det inte angetts vilka aktiviteter som är aktuella och vilken tidsåtgång som det mer i detalj är fråga om. Vad gäller övning för att använda kommunikationsbilder framgår det av utredningen att hon redan använder sådana i skolan. Det verkar snarare vara hennes familjemedlemmar som, tillsammans med henne, har ett behov av att lära sig att använda bilderna. För ett sådant behov kan personlig assistans, enligt förvaltningsrättens mening, inte utgå. Vad gäller städning har det av utredningen i målet kommit fram att [REDACTED] inte kan förflytta sig på egen hand varför behov av hjälp med städning inte kan anses föreligga.

Vad gäller tillsyn ger utredningen i målet, enligt förvaltningsrättens mening, inte stöd för att [REDACTED] behov är av en sådan art att det kan vara fråga om tillsyn så som ett grundläggande behov. Inte heller har det visats att behovet av tillsyn är så omfattande nattetid att väntetid ska beviljas. Vad gäller aktiv assistans under nätterna framgår det dock att [REDACTED] ibland tömmer tarmen och då behöver hjälp med att torka sig och att bädda rent. Det finns olika uppgifter i utredningen kring hur ofta detta sker. I samband med nämndens utredning har det anförts att behovet tar nio timmar per vecka att tillgodose medan yrkandet hos förvaltningsrätten omfattar fem timmar och 15 minuter per vecka. Då det tidigare varit fråga om hjälp i snitt tre gånger per vecka och en rimlig tidsåtgång per tillfälle enligt förvaltningsrättens mening får antas uppgå till 15 minuter för att torka henne och att bädda rent ska totalt 30 minuter per vecka, utöver den tid nämnden redan beaktat, beviljas.

Sammantaget ska således överklagandet bifallas på så sätt att [REDACTED] [REDACTED] beviljas ytterligare personlig assistans om 18 minuter avseende handtvätt, två timmar avseende måltider och 30 minuter avseende aktiv assistans under nätterna. I övrigt ska överklagandet avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1 B)

Susanne Nilsson

Rådman

I avgörandet har även nämndemännen Clas Rosander, Delco Trajkov och Tina Wallenius deltagit.

Föredragande i målet har varit förvaltningsrättsnotarien Johanna Maxson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.